

Punkt 9.

Godkendelse af åbning af Østerå, medfinansiering og omprioritering af kloakindsatser

2014-5159

Miljø- og Energiudvalget indstiller, at byrådet godkender, at der udarbejdes en ny spildevandsplan, der omprioriterer spildevandsindsatser i oplandet til Østerå, således at indsatser med 5 mm bassiner erstattes af separatkloakering.

Daniel Borup Jakobsen var fraværende.

Beslutning:

Anbefales.

Der udarbejdes et notat, der beskriver det samlede overblik inkl. økonomi.

Sagsbeskrivelse

Indledning:

Åbning af Østerå er i flere omgange blevet forelagt udvalg og byråd. Status for projektløsninger, der er vedtaget, fremgår af kortbilag 1, hvor åbningen består af 3 etaper: Musikkens Plads, Karolinelund og Åparken (tidligere Godsbanearreal).

Foruden disse 3 etaper er der planlagt et projekt ved Gabriel, hvor styrt ved den tidligere opstemning ved Kærsmølle udgør en spærring for fiskenes frie vandring i Østerå. Løsninger ved Gabriel har sammenhæng med løsninger for åbning af Østerå ved Åparken.

Åbning af Østerå og fjernelse af spærring ved Gabriel indgår i de indsatser, der skal udføres, for at der kan skabes god økologisk tilstand i Østerå, jf. Vandområdeplanen. Indsatsen er udskudt til 3. planperiode, dvs. at der skal være målopfyldelse senest i 2027.

Vandplanens spildevandsindsatser:

Foruden de fysiske indsatser i Østerå er der i vandområdeplanerne også udpeget indsatser over for spildevand fra 20 kloakudløb (overløbsbygværker). Overløb til vandområder med opspædet spildevand sker i kloaksystemer, hvor både regnvand og spildevand ledes til renseanlæggene i samme rørsystem. Ved større regnhændelser har kloaksystemet ikke kapacitet til vandmængderne, og der sker overløb til et vandområde. Indsatserne er i vandområdeplanerne udpeget med det formål, at der skal opnås god økologisk tilstand i Østerå.

De kloakudløb, der er udpeget i vandområdeplanen, fremgår af kortbilag 2, markeret med en rød trekant. Det er kommunes opgave at planlægge og Aalborg Kloak A/S' opgave at udføre de indsatser, der er nødvendige for at sikre god økologisk tilstand. Planlægningen af indsatserne sker gennem spildevandsplanen. De indsatstyper, som er vedtaget i spildevandsplanen, fremgår af kortbilag 2. Der er tale om 3 typer af indsatser:

- Optimering
- Etablering af 5 mm bassiner
- Separatkloakering.

Optimering:

Med optimering forstås, at kloaksystemets kapacitet udnyttes bedre. Derved vil der ske færre overløb med opspædet spildevand til vandområderne.

5 mm bassiner:

Med 5 mm bassiner forstås, at der i kloaksystemet indskydes bassiner, der kan opmagasinere vand svarende til de første 5 mm af en regnhændelse. Det betyder, at overløb med opspædet spildevand til vandløbene sker sjældnere, overløb vil stadig forekomme.

Separatkloakering:

Med separatkloakering forstås, at kloaksystemet bliver tostrengt, således at spildevand håndteres i et rørsystem, som ledes til renseanlæggene, og regnvand håndteres i et rørsystem, som ledes til vandløbene. Når der er separatkloakeret, vil der ikke ske udledning af husspildevand til vandløbene. Ved separatkloakering bliver der stillet krav til, at regnvandet skal forsinkes via regnvandsbassiner, inden det ledes til vandløbene. Der stilles også normalt krav til, at regnvandet skal renses inden udledning. Dette sker ved, at en del af regnvandsbassinerne, der skal drosle vandet, er permanent våde. Der foretages en konkret vurdering ved hvert enkelt indsats/udløb, både m.h.t. rensning og drosling af regnvandet inden udløb til vandløb, herunder anvendelse af BAT (bedst tilgængelig teknik).

Spildevandsplanens generelle strategi på spildevandsområdet

Af Spildevandsplan 2016-2027 vedtaget af byrådet den 13. juni 2016 (punkt 4) fremgår det, at den foretrukne strategi til håndtering af spildevand skal ske ved separatkloakering.

De mange indsatser, som er udpeget i vandområdeplanerne for udløb til Østerå, har dog bevirket, at det ikke har været muligt at anvende separatkloakering som løsning inden for tidsfristen dvs. år 2027.

Det har derfor været nødvendigt at udarbejde spildevandsplanen med en del af indsatserne som 5 mm bassiner, idet det er økonomisk billigere og ikke kræver så store anlægsarbejder og lang planlægning. 5 mm bassiner er heller ikke så pladskrævende som våde regnvandsbassiner. Der sker kun begrænset rensning i 5 mm bassiner.

Forslag til ny spildevandsplan.

Den nuværende spildevandsplan blev udarbejdet på baggrund Vandhandleplan for Aalborg Kommune, som blev vedtaget i byrådet den 19. oktober 2015 (punkt 5).

Siden Vandhandleplanen blev vedtaget, er målopfyldelse i Østerå samt krav om åbning af åen, jf. vandområdeplanen udskudt til 3. planperiode dvs. senest 2027.

I 2017 fik Aalborg Kommune foretaget en DVFI- prøve (Dansk Vandløbs Fauna Index) i Østerå nedstrøms sammenløbene for Østre- og Vestre Landgrøfter, hvor åen i dag løber i et åbent forløb (se bilag 2). Prøven viste en DVFI på 5, hvilket er kravet til målopfyldelse for god økologisk tilstand.

Siden 2015 er der ligeledes kommet øget fokus på klimaproblematikker og fjordmiljøet. Klimaændringerne betyder sandsynligvis, at der vil komme flere kraftige regnskyl, som vil øge overløb med opspædet spildevand, selv hvis der etableres 5 mm bassiner.

Når der anvendes 5 mm bassiner, er der ikke krav om drosling til naturlig afstrømning fra de kloakerede områder som ved separatkloakering, hvorfor vandet stadig vil løbe uforsinket ud i vandløbene.

Klimaændringer vil sandsynligvis bevirke, at der er behov for en række forskellige tiltag, der skal beskytte Aalborg by mod oversvømmelser. Et af disse tiltag er at drosle vandet fra de kloakerede oplande, hvor de i dag udledes udroslet med meget store vandføringsvariationer i vandløb til følge.

Selv om det er billigere at etablere 5 mm bassiner end separatkloakering, vil der stadig være tale om en betydelig investering. Gennemføres de planlagte indsatser med 5 mm bassiner vil det betyde, at der i en lang årrække fremover ikke vil blive gennemført separatkloakering i store dele af oplandet til Østerå. Limfjorden vil derved tilsvarende blive ved med at få tilført opspædet husspildevand, idet det kun er ved separatkloakering, at dette undgås.

Ved separatkloakering vil den vandmængde, som i dag løber til renseanlæggene, og som ikke er husspildevand, fremover løbe til vandløbene. Idet der stilles krav til droslinger ved separatkloakeringen, udledes den øgede vandmængde som naturlig afstrømning, og giver derfor ikke anledning til oversvømmelser.

Inden for Vandområdeplanens tidsperiode, dvs. inden 2027 hvor de planlagte indsatser på bilag 2, var planlagt, vil de indsatser, som ses af bilag 3, kunne udføres.

Samlet set vil det betyde, at 5 områder bliver separatkloakeret, et område får 5 mm bassin (er allerede etableret) og i 2 områder vil der ske optimering af kloaknettet.

Det vurderes, at disse indsatser vil sikre målopfyldelse i Østerå, især set i lyset af, at der allerede er målopfyldelse på vandløbsstrækningen af Østerå nedstrøms de 2 landkanaler. Desuden planlægges separatkloakering i området ved den nedre del af Østerå, således at de nederste strækninger af Østerå også sikres målopfyldelse.

Den foreslåede ændring af spildevandsplanen vil ikke være i konflikt med Vandområdeplanen, hvor formålet er at opnå målopfyldelse i vandløbet og er ikke nødvendigvis en indsats ved alle udpegede udløb. Alle de indsatser, som i vandhandleplanen og spildevandsplanen vedrører Østerå-systemet, og som ikke er gennemført på nuværende tidspunkt, vil derfor blive erstattet af de foreslåede separatkloakeringer.

Omprioriteringen af spildevandsindsatser for oplandet til Østerå har en positiv synergi med åbning af Østerå og klimasikring af Aalborg by. Dette er uddybet i bilag 4.

Samlet vurdering

En omprioritering af indsatser for overløbsbygværker til Østerå vil være en mere langsigtet investering end den nuværende spildevandsplan, og vil i højere grad sikre mod, at der udledes opspædt spildevand til Østerå og Limfjorden.

Omprioriteringen er ikke i konflikt med Aalborg Kommunes forpligtelser i forhold til vandområdeplanen og vandhandleplanen, idet der allerede nu, inden der separatkloakeres, kan påvises, at der er målopfyldelse i Østerå.

Omprioriteringen vil være et bedre instrument til at klimasikre Aalborg by mod oversvømmelser, dette gælder både, fordi det øger muligheden for, at Aalborg Kommune kan få medfinansieret åbning af Østerå med 30,4 mio. kr. fra Aalborg Kloak A/S, og at der i takt med at Aalborg Kloak A/S gennemfører flere separatkloakeringer vil stilles krav til drosling af udløbene fra kloakområderne.

Miljø- og Energiforvaltningen foreslår derfor, at omprioriteringen som en samlet pakke er en bedre og mere langsigtet udnyttelse af Aalborg Kloak A/S' ressourcer og investeringer, og det indstilles derfor, at Miljø- og Energiforvaltningen påbegynder udarbejdelse af ændring af spildevandsplanen, hvor indsatser for 5 mm bassiner erstattes af separatkloakering.

Bilag:

Bilag 1 etaper for åbning af Østerå

Bilag 2 Planlagte vandplanindsatser i spildevandsplanen

Bilag 3 Ny plan for indsatser i spildevandsplanen

Bilag 4 Separatkloakerings samspil med åbning af Østerå og klimasikring af Aalborg by